

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Miroslava Poliaková

Využitie metódy CLIL v primárnom vzdelávaní

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava
2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Miroslava Poliaková

Kontakt na autora: ZŠ s MŠ, Školská ulica 243/1, Košeca
zskoseca@gmail.com

Názov OPS/OSO: Využitie metódy CLIL v primárnom vzdelávaní

Rok vytvorenia 2015

OPS/OSO: XIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Mária Macharová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

žiaci primárneho vzdelávania, obsahovo integrované jazykové vzdelávanie, metóda CLIL vyučovanie

Anotácia

Práca sa zaoberá možnosťami využitia a aplikovania metódy CLIL do vyučovania v primárnom vzdelávaní. Je určená učiteľom prvého stupňa základných škôl. Jej cieľom je objasniť princíp tejto progresívnej vyučovacej metódy a ponúknuť niekoľko konkrétnych možností a ukážok jej aplikovania a využitia v predmetoch primárneho vzdelávania i v aktivitách mimo vyučovacej hodiny. V teoretickej časti práca ponúka stručný prehľad informácií z odbornej literatúry o metóde obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania. V praktickej časti sú opísané konkrétne vyučovacie hodiny a postupy, v ktorých bola metóda CLIL použitá. Ponúka tiež niekoľko námetov a opis činností, v ktorých je možné túto metódu aplikovať.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Aktívne učenie sa žiakov metódou CLIL	752/2012-KV
Integrácia obsahového a jazykového vzdelávania (CLIL) vo vyučovaní anglického jazyka	751/2012-KV
Vyučovanie anglického jazyka na prvom stupni základnej školy	1206/2013-KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ METÓDY OBSAHOVO A JAZYKOV INTEGROVANÉHO VYUČOVANIA	7
1.1 Obsahovo integrované učenie sa jazyka	7
1.2 Hlavné ciele a typy metodiky CLIL	8
1.3 Metodika CLIL a jej výhody	9
1.4 Využitie metodiky CLIL vo vyučovaní v základných školách	9
2 VYUŽITIE METÓDY CLIL NA VYUČOVACÍCH HODINÁCH	11
2.1 Metóda CLIL vo vyučovaní prírodovedy v prvom ročníku primárneho vzdelávania	11
2.2 Metóda CLIL vo vyučovaní vlastivedy v druhom ročníku primárneho vzdelávania	18
2.3 Aplikácia angličtiny do bežných činností v triede počas hodiny i mimo nej	23
3 ODPORÚČANIA PRE PRAX	27
ZÁVER	28

ÚVOD

Zavedením povinnej výučby anglického jazyka do primárneho vzdelávania sa v rámci školských vzdelávacích programov začalo na mnohých základných školách s výučbou angličtiny už od prvého ročníka. Pozitívom tejto skutočnosti je, že žiaci sa kontaktujú s cudzím jazykom už od vstupu do školy. Negatívnym faktorom však je nedostatočná časová dotácia, ktorú môže škola výučbe angličtiny v prvom a druhom ročníku poskytnúť. Zvyčajne je obmedzená na jednu až dve hodiny týždenne. Z bežnej praxe je dokázané, že ak sa učiaci nachádzajú v jazykovo podnetnom prostredí, kde sa s cudzím jazykom kontaktuje každodenne, je jeho osvojenie a následné používanie najefektívnejšie. Zo skúseností a bežnej praxe však vyplýva, že získanie väčšej časovej dotácie na výučbu jazyka v prvom a druhom ročníku nie je reálne. Ak je však cieľom cudzojazyčného vzdelávania naučiť žiaka používať jazyk efektívne, je v tomto prípade nutné sa zamyslieť nad skutočnosťou, či je výučba jazyka iba otázkou vyučovacích hodín jazykového vzdelávania. Učiteľom primárneho vzdelávania, ktorí ovládajú cudzí jazyk, sa v tejto súvislosti ponúka možnosť aplikácie cudzieho jazyka aj do hodín iných vyučovacích predmetov, prípadne iných aktivít a činností mimo vyučovania.

Jazykové vzdelávanie žiakov mladšieho školského veku je však veľmi špecifické z hľadiska výberu primeraných a vhodných prístupov zo strany učiteľa. Zorientovať sa v rozličných metódach výučby cudzieho jazyka a voľba efektívnych foriem vzdelávania je náročná úloha, ktorú učitelia prvého stupňa základných škôl riešia takmer každodenne. Pri príprave na vyučovanie je veľkým prínosom, ak má učiteľ k dispozícii overené a odskúšané formy a prístupy, ktoré môže bezprostredne využívať, sú pre deti zaujímavé a zvyšujú efektívnosť vzdelávania.

Progresívna vyučovacia metóda obsahovo integrovaného jazykového vzdelávania ponúka učiteľovi možnosť spojenia výučby predmetov primárneho vzdelávania s jazykovým vyučovaním. Prostredníctvom tohto spojenia je možné efektívne a účelne vyučovať obsah jednotlivých predmetov a zároveň vyučovať, precvičovať a upevňovať komunikáciu v cudzom jazyku. Vzhľadom na skutočnosť, že učiteľ primárneho vzdelávania zvyčajne vyučuje vo svojej triede väčšinu vyučovacích predmetov, má možnosť využívať túto metódu pomerne často. Má výbornú príležitosť zefektívniť výučbu cudzieho jazyka a zvýšiť frekvenciu pôsobenia cudzieho jazyka na dieťa. Čím častejšie bude dieťa vystavené situáciám, v ktorých sa používa cudzí jazyk, tým je vyššia možnosť jeho zdokonaľovania sa v ňom a následného prirodzeného a spontánneho používania.

Počas mojej učiteľskej praxe som spojenie jazykového vyučovania s vyučovaním ostatných predmetov primárneho vzdelávania realizovala vo viacerých vyučovacích predmetoch. Reakcia žiakov bola veľmi dobrá, využitie prvkov metodiky CLIL malo pozitívny dopad na aktivitu a pozornosť na vyučovaní. Zároveň som zaznamenala pozitívny vplyv na porozumenie v cudzom jazyku a tiež výrazný posun v cudzojazyčnej komunikácii. Anglický jazyk som zároveň aplikovala i do iných aktivít a činností, ktoré učiteľ (najmä v primárnom vzdelávaní) realizuje so svojimi žiakmi každodenne a pravidelne.

Konkrétne ukážky vyučovacích hodín a osvedčené postupy, ktoré som realizovala počas mojej praxe a ktoré sa mi osvedčili, uvádzam v nasledujúcich kapitolách tejto práce. Môžu byť námetom alebo inšpiráciou pre tých pedagógov, ktorí sa oboznamujú

s metódou CLIL a jej priamym využitím v predmetoch primárneho vzdelávania. Môžu byť prínosom pre učiteľov, ktorí sa snažia zdokonaľiť a zefektívniť svoje vyučovacie pôsobenie na žiaka a dosiahnuť vytýčené výchovno-vzdelávacie ciele zaujímavým a pre žiakov veľmi pútavým spôsobom.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ METÓDY OBSAHOVO A JAZYKOVO INTEGROVANÉHO VYUČOVANIA

V prvej kapitole si stručne objasníme pojem obsahovo integrovaného učenia sa jazyka, vysvetlíme princípy, pomenujeme hlavné ciele metódy a jej typy tak, ako ich definujú rozličné zdroje odbornej literatúry. Uvedieme si výhody tohto metodického postupu a jeho aplikovanie do vyučovania.

1.1 Obsahovo integrované učenie sa jazyka - CLIL

Pojem CLIL (Content Language Integrated Learning) prenikol do praxe vyučovania cudzích jazykov v 80. rokoch 20. storočia. Označenie CLIL zaviedol David Marsh. Toto označenie súhrnne pomenúva súbor vyučovacích metód a postupov, pri ktorých sa osvojovanie cudzieho jazyka integruje s výučbou iných nejazykových predmetov a vzdelávacích obsahov (Pokrivčáková, 2012). Pokrýva všetky formy vzdelávania všeobecno-vzdelávacích predmetov prostredníctvom cudzieho jazyka. Cudzí jazyk nie je v tomto prípade len cieľom vzdelávania, ale stáva sa aj prostriedkom na získanie vzdelania a nástrojom vzdelávania (Lauková, 2011). Dochádza tu k vzájomnej interakcii – nejazykový predmet sa rozvíja prostredníctvom cudzieho jazyka a naopak, vedomosti z cudzieho jazyka sa obohacujú prostredníctvom nejazykového predmetu.

Psycholingvistickým základom metodiky CLIL je teória Noama Chomského, ktorú rozpracoval Stephen Krashen. Kľúčové aspekty jeho teórie sú uvedené v nasledujúcich bodoch (Pokrivčáková, 2012):

- CLIL sa opiera o nepriame osvojovanie si cudzieho jazyka; považuje sa za efektívnejšie a poznatky sú trvalejšie,
- základným predpokladom rýchleho a efektívneho osvojenia si cudzieho jazyka je dostatok a pestrosť zrozumiteľných podnetov v cudzom jazyku, pričom žiaci by mali byť v kontakte s cudzím jazykom čo najčastejšie,
- časté počúvanie cudzojazyčných nahrávok zabezpečí, aby si dieťa cudzí jazyk osvojilo efektívne a dlhodobo,
- gramatika sa osvojí sama,
- opravovanie chýb a omylov učiteľom nie je nutné, dieťa sa na základe porovnávania po istom čase opraví samo.

Béřešová (2009 b, s.66) tvrdí: „Prístup k výučbe anglického jazyka založený na obsahovo a jazykovo integrovanom vyučovaní spĺňa humanistické, komunikačné a lexikálne prístupy a zameriava sa na metódy uplatňované v cudzojazyčnom vzdelávaní a podporuje produkciu v cudzom jazyku.“ Ďalej charakterizuje skutočnosť, ktorú označuje ako nóvum - učiteľ cudzieho jazyka je zároveň učiteľom iných predmetov, ktorý je schopný využívať všetky príležitosti na rozvoj jazykových zručností žiakov. Tvrdí, že cieľom tohto prístupu je ponúknuť žiakom možnosť učiť sa v dvoch jazykoch. V tejto súvislosti Béřešová (2009 b) ďalej upozorňuje, že takéto kontaktovanie sa s cudzím jazykom môže byť pre žiakov motiváciou pre ďalšie učenie sa jazyka.

Harmer (2012 a) definuje túto metódu ako druh vyučovania alebo učenia, kde študenti študujú predmet (ako napríklad biológiu, matematiku alebo občiansku náuku) a zároveň

v tom istom čase sa učia jazyk, ktorý potrebujú, aby mohli porozumieť a rozprávať o predmete v tomto druhom jazyku.

1.2 Hlavné ciele a typy metodiky CLIL

Aké sú hlavné ciele metodiky CLIL?

Z hľadiska cudzojazyčného vzdelávania zaradujeme CLIL medzi metodiky bilingválneho vzdelávania. Lauková (2011) uvádza, že ju možno považovať za jemnejšiu obdobu bilingvalizmu. Zároveň definuje hlavné ciele metodiky CLIL takto:

- prepojiť vyučovanie cudzích jazykov a praktický život žiakov,
- výrazne rozlíšiť kontexty, v ktorých budú žiaci pripravení cudzí jazyk účinne využívať,
- rozšíriť a obohatiť slovnú zásobu žiakov o špecifickú terminológiu, ktorú neskôr využijú v praktickom živote alebo pri príprave na povolanie.

Bérešová (2009 b, s. 63) definuje cieľ tohto typu výučby nasledovne: *„Cieľom je, že žiak získava nové vedomosti z predmetu, ktorý nesúvisí s cudzím jazykom, práve v cudzom jazyku, ktorý sa zároveň učí a používa ho. Použitá metodika je zvyčajne prepojená s oblasťou daného predmetu, pričom aktivity určuje obsah predmetu“.*

Aké sú typy metodiky CLIL?

Pokrivčáková (2012) definuje dva typy CLILu v závislosti od miery používania cudzieho jazyka v nejazykovom predmete a podľa trvania cudzojazyčnej zložky:

1/ Aditívny typ:

- s nízkou expozíciou cudzieho jazyka (5-15% vyučovacieho času),
- so strednou expozíciou cudzieho jazyka (15-50% vyučovacieho času).

2/ Imerzný typ:

- s vysokou expozíciou cudzieho jazyka (50-100% vyučovacieho času).

Harmer (2012 a) uvádza pojmy soft CLIL a hard CLIL. Pojmom soft CLIL označuje spôsob vyučovania, v ktorom je jazykové vyučovanie spojené len s časťou obsahu predmetu (ako napríklad geografia, environmentálna výchova, fyzika a pod.). Ak učitelia podajú celý obsah predmetu (fyzika, dejepis, geografia a pod.) v inom (cudzom) jazyku a keď jazyk a obsah predmetu sú vyučované súčasne, Harmer to definuje ako hard CLIL.

Vzhľadom na skutočnosť, že v tejto práci sa orientujem na žiakov, ktorí s výučbou cudzieho jazyka iba začínajú, v konkrétnych ukážkach vyučovacích hodín a aktivít poukážem na možnosti využitia soft CLILu, resp. aditívneho typu CLILu s nízkou expozíciou vyučovacieho času.

1.3 Metóda CLIL a jej výhody

Aplikáciou cudzieho jazyka do nejazykových predmetov môžeme dosiahnuť nielen zefektívnenie vyučovacieho procesu. Bérešová (2009 b, s.65) opisuje prínos CLILu takto: „Prínos obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania vidno z hľadiska uvedomovania si odlišných kultúr, internacionalizmu, jazykových kompetencií, prípravy na štúdium a profesionálny život a zvýšenej motivácie.“ Pokrivčáková (2012) rozdeľuje výhody metodiky CLIL na priame a nepriame :

Priame výhody:

- zlepšenie komunikačných kompetencií žiaka v cieľovom jazyku,
- prepojenie cudzieho jazyka s reálnym životom,
- prehĺbenie povedomia žiakov o fungovaní verbálnej komunikácie vo všeobecnosti,
- zvyšovanie motivácie a záujmu žiakov o cudzí jazyk prostredníctvom reálnych situácií,
- časová úspora.

Nepriame výhody:

- rozvoj interkultúrnych komunikačných zručností,
- zvyšovanie plurilingválnych kompetencií,
- rozvoj vlastného kultúrneho povedomia.

Európska komisia sa zhodla na viacerých výhodách, ktoré tento typ vyučovania ponúka (Bérešová b, 2009):

- budovanie medzikultúrnych vedomostí a porozumenia,
- posilnenie medzikultúrnych komunikačných zručností,
- zlepšenie osvojenia si cudzieho jazyka a zručnosti komunikácie v ústnej interakcii,
- zintenzívnenie kontaktu s cieľovým jazykom,
- zvýšenie motivácie a sebadôvery pri osvojovaní si cudzieho jazyka.

1.4 Využitie metodiky CLIL vo vyučovaní v základných školách

Využitie metodiky CLIL a jej aplikovanie do vyučovania je proces, ktorý sa môže stretnúť s problémami pri realizácii. Je nutné si uvedomiť, že vyučovanie touto metódou kladie na učiteľa vyššie nároky v oblasti jeho vzdelávania, jeho prípravy na vyučovanie a spolupráce s ostatnými vyučujúcimi. Základným predpokladom je využívanie medzipredmetových vzťahov, používanie rozličných zdrojov a didaktických materiálov a často si tento proces vyžaduje i zmenu v organizácii vyučovania. Optimálne podmienky na aplikovanie tejto metodiky má učiteľ, ktorý v triede vyučuje nielen cudzí jazyk ale i iné nejazykové predmety. V takom prípade môže učiteľ využívať túto metodiku v rôznych situáciách a prepojiť tak cudzí jazyk a jeho vyučovanie s ostatnými vyučovacími predmetmi mimovoľne a spontánne.

Podmienkou úspešnej aplikácie CLILu do vyučovania je kvalitné ovládanie jazyka učiteľom. Harmer (2012 a) vyjadruje názor, že učitelia, ktorí používajú vo vyučovacom procese metódu CLIL, potrebujú mať dostatočne dobrú úroveň tohto jazyka, aby mohli vytvárať vety a frázy, ktoré študenti potrebujú.

Primárne vzdelávanie dáva reálny základ na aplikovanie tejto metodiky do vyučovania vzhľadom na skutočnosť, že učiteľ primárneho vzdelávania zvyčajne vyučuje vo svojej triede väčšinu predmetov. Za predpokladu, že je kvalifikovaným učiteľom i cudzieho jazyka, sú tak splnené predpoklady pre možnú aplikáciu metodiky CLIL do vyučovania. Metodické princípy aplikácie a využívania metodiky CLIL v primárnom vzdelávaní predkladá Lauková (2011) nasledovne:

- 1/ Všetky aktivity sú organizované tak, aby sa súčasne dosahovali dva typy vzdelávacích cieľov - ciele v neязыkovom predmete a ciele rozvoja cudzojazyčných kompetencií.
- 2/ CLIL kladie dôraz na obsah komunikácie, nie na jeho formu (je dôležité mať čo povedať, než vedieť hovoriť, ale nemať o čom). Pri CLIL sú primárnymi cieľmi ciele obsahového vzdelávania, cudzí jazyk plní funkciu komunikačného média.
- 3/ Kľúčom k úspechu je intenzívny kontakt s cudzím jazykom namiesto vysokého počtu hodín cudzieho jazyka.
- 4/ CLIL počíta s tým, že žiaci si primárne rozvinú gramotnosť v cudzom jazyku a až neskôr tieto túto zručnosť aplikujú pri osvojovaní cudzieho jazyka.
- 5/ Jedným z typických prvkov je tzv. trans-jazykovosť – plynulé prechádzanie z jedného jazyka do iného v rámci tej istej komunikačnej situácie.
- 6/ Žiaci používajú jazyk v zmysluplnej komunikácii. Skutočne komunikujú v cudzom jazyku, nepoužívajú ho len v navodených situáciách.
- 7/ Realizáciou CLILu sa odbúrava strach z komunikácie a z chýb najmä u slabších žiakov a žiakov so špecifickými poruchami učenia a pozornosti.
- 8/ CLIL vytvára predpoklady pre zapojenie širokého spektra rôznych štýlov učenia sa.
- 9/ Žiaci sa sústreďujú na reálne témy a autentické problémy okolo seba.
- 10/ CLIL podporuje učebnú autonómiu žiaka, pripravuje ho na ďalšie štúdium.

Bérešová (2009 b) a Harmer (2012 a) zhodne uvádzajú, že vo vyučovacích hodinách CLILu by sa mali spájať nasledovné aspekty:

- obsah (pokrok vo vedomostiach, zručnostiach a porozumení v rámci kurikula),
- komunikácia (využívanie jazyka na učenie počas učenia sa jazyka),
- poznávanie,
- kultúra (spoznanie iných ľudí, krajín a seba samých).

V charakterizovaní hodín obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania Bérešová (2009) ďalej tvrdí, že hodiny CLILu sú typické tým, že integrujú jazyk a receptívne a produktívne zručnosti, ich východiskom je čítanie a počúvanie, jazyk si nevyžaduje odstupňovanie podľa náročnosti a vyznačuje sa dôrazom na lexiku, do úvahy sa berú štýly učiacich sa.

2 VYUŽITIE METÓDY CLIL NA VYUČOVACÍCH HODINÁCH

V predchádzajúcej kapitole sme si rozobrali teoretické východiská metódy CLIL a opodstatnenosť jej zaradenia do vyučovania v primárnom vzdelávaní. Predmety prírodoveda a vlastiveda sú predmetmi, v ktorých sa žiaci oboznamujú so základnými skutočnosťami z reálneho sveta, učia sa opisovať zmeny a javy v prírode a v prostredí okolo seba. Sú to vyučovacie predmety veľmi vhodné na využitie metódy CLIL, pretože:

- poskytujú veľké množstvo príležitostí na komunikáciu so žiakmi,
- je možné prirodzene a mimovoľne aplikovať poznatky z cudzieho jazyka do vyučovacieho procesu, čo zvyšuje efektivitu vyučovania cudzieho jazyka,
- existujú úzke medzipredmetové vzťahy medzi cudzím jazykom a predmetmi prírodoveda a vlastiveda (rovnaké kľúčové slová, pojmy, témy, celky).

Z uvedených dôvodov vyplýva, že tieto predmety poskytujú dostatočné množstvo podnetov a príležitostí na efektívne aplikovanie metodiky CLIL do vzdelávania a zároveň dávajú reálny základ prepojenia cudzieho jazyka s obsahom vyučovania v predmetoch prírodoveda a vlastiveda. V nasledujúcich podkapitolách si teda predstavíme niekoľko konkrétnych námetov na aplikovanie a priame využitie metódy CLIL v týchto dvoch vyučovacích predmetoch. Metóda bola využitá v rôznych častiach opísaných vyučovacích hodín, ktoré som realizovala v prvom ročníku v predmete prírodoveda a v druhom ročníku v predmete vlastiveda. Podrobnejšie sú rozobraté len tie časti hodiny, v ktorých bola metóda využitá. Ostatné časti hodiny sú opísané iba heslovite.

Vyučovacia hodina s využitím prvkov metodiky CLIL sleduje vzdelávací cieľ odborného predmetu a zároveň aj jazykový cieľ. Z tohto dôvodu sú pri úvodnej špecifikácii hodiny uvedené vždy dva vzdelávacie ciele.

2.1 Metóda CLIL vo vyučovaní prírodovedy v prvom ročníku primárneho vzdelávania

Kapitola ponúka opis vyučovacích hodín prírodovedy realizovaných v 1. ročníku primárneho vzdelávania, počas ktorých bola využitá metóda CLIL. Jednotlivé témy vyučovacích hodín logicky na seba nadväzujú, sú obsahom tematického celku Čas.

Tabuľka 1 Prehľad tém s využitím metódy CLIL v predmete prírodoveda

Hodina	Tematický celok	Téma hodiny
1	Čas	Zmeny v prírode – ročné obdobia - jeseň
2	Čas	Ročné obdobia
3	Čas	Kalendár prírody, počasie, značky počasia
4	Čas	Dni v týždni
5	Čas	Deň a noc, hodiny
6	Čas	Režim dňa
7	Čas	Hodiny, určovanie času
8	Čas	Precvičovanie častí dňa a určovania času

Prameň: vlastný návrh

Štruktúra vyučovacej hodiny 1:

Téma hodiny: Zmeny v prírode – ročné obdobia - jeseň

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Pozorovať a popisovať zmeny v prírode, ktoré sa dejú počas jesene. Poznať význam hrabania lístia a vedieť správne oberať ovocie.

Anglický jazyk – Precvičiť a upevniť naučenú slovnú zásobu o číslach 1-5 o farbách. Rozšírenie slovnej zásoby.

Pomôcky: Obraz stromu bez listov. Makety farebných listov (zelené, hnedé, oranžové, žlté a červené), žltých, červených a zelených jablák, zošit, pastelky.

Príprava: Pred vyučovacou hodinou som si pripravila na tabuľu obraz stromu a popripínala naň farebné listy a jablká.

Postup:

1. Motivačný rozhovor o zmenách v prírode. Vychádzala som z pozorovania a skúseností detí.

2. Výklad – objasnila som základné zmeny v prírode na jeseň a ich význam. Následne som vzala list žltej farby, odopla ho a vyslovila po anglicky – *the yellow leaf*. Žiaci zopakovali a odopli všetky žlté listy. Deti nechali listy spadnúť na zem. Aktivitu som potom opakovala s využitím farieb, ktoré žiaci poznajú z hodín anglického jazyka. Postup som zopakovala s oranžovým listom a následne i s hnedým listom, pričom si žiaci osvojili správnu výslovnosť nových slov – *orange, brown, leaf*. Žiaci pri odopínaní listov vždy vyslovovali po anglicky nové slovné spojenie a odopli všetky listy zo stromu. Dozreté jablká na strome musíme na jeseň treba obrať do košíka. Vyzvala som žiakov, aby odopli zo stromu jablká jednej farby, pričom som vyslovila po anglicky *the red apple* a vložila do košíka červené jablko. Deti oberali jablká do košíka, pričom si osvojili výslovnosť nového slovného spojenia. Aktivitu sme zopakovali so zelenými jablkami. Popadané lístie treba pohrabať a poupratovať záhradu. Žiaci popadané listy pozberali do košíka (pohybová aktivita - imitovali upratovanie v záhrade), pričom som vysvetlila význam hrabania lístia na jeseň. Žiaci opäť využili cudzí jazyk - počítali zodvihnuté listy po anglicky.

Obrázok 1 Odopínanie a počítanie listov

Prameň: vlastné fotografie

3. Precvičenie učiva – žiaci nakreslili do zošita strom bez listov. Potom som vyslovila farbu a číslo po anglicky a žiaci si nakreslili daný počet listov určenou farbou. Aktivitu sme opakovali, pokiaľ som nevymenovala všetky farby.

4. V záverečnej časti som zhodnotila hodinu a vyzvala žiakov, aby si na nasledujúci deň priniesli na desiatu jablko.

Štruktúra vyučovacej hodiny 2:

Téma hodiny: Ročné obdobia

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Poznať poradie ročných období, ich prejavy a opísať zmeny v prírode počas všetkých ročných období.

Anglický jazyk – Rozšírenie slovnej zásoby – ročné obdobia. Precvičenie a upevnenie slovnej zásoby o farbách.

Pomôcky: Interaktívna tabuľa, vlastná interaktívna hodina, pracovný zošit, pastelky

Príprava: Vyučovacia hodina sa realizovala v učebni s interaktívnou tabuľou, počas prestávky sme sa presunuli do tejto učebne.

Postup:

1. Motivácia - hádanky o ročných obdobiach a o ich prejavoch. Prečítala som hádanku a deti hádali odpoveď. Správne uhádnutie som odmenila pečiatkou s anglickým textom. Využitie tejto formy hodnotenia a pozitívnej motivácie na vyučovacích hodinách opisujem nižšie v kapitole 2.3

2. Výklad učiva – predstavenie jednotlivých ročných období – pri prezentácii som použila interaktívnu tabuľu a svoju vlastnú interaktívnu hodinu, ktorá pozostávala s piatich stránok. Na prvej stránke bol obrázok jarného stromu s kvetmi. Pri predstavení tohto ročného obdobia som vyslovila po anglicky *spring* a deti zopakovali. Obrázok som dopĺňala opisom. Do výkladu som zapájala deti, využívala som ich vedomosti o tomto ročnom období a jeho prejavoch.

Pri predstavení leta, jesene i zimy (na druhej až štvrtej stránke) som postupovala rovnako, ročné obdobie som vždy vyslovila po anglicky – *summer, autumn, winter*.

Nasledovala telovýchovná chvíľka, počas ktorej deti napodobnili strom, ktorý počas štyroch ročných období (ktoré som opäť vyslovila po anglicky) odoláva rôznemu počasiu. Nasledoval rozhovor o počasí v každom ročnom období a priradenie farieb ku každému ročnému obdobiu. Farbu sme vyslovili po anglicky, pričom žiaci využili svoje poznatky z hodín jazykového vzdelávania. Toto zvolené farebné označenie sme následne používali na označovanie ročných období počas celého tematického celku.

3. Precvičenie učiva – práca v pracovnom zošite

Následne sme pokračovali na interaktívnej tabuli záverečnou aktivitou – na piatej stránke deti priradzovali oblečenie k jednotlivým ročným obdobiam.

4. Zadanie domácej úlohy – vymalovať jednotlivé ročné obdobia v pracovnom liste.

Štruktúra vyučovacej hodiny 3:

Téma hodiny: Kalendár prírody, počasie, značky počasia

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Sledovať a popisovať prírodné javy, ich pozorovanie, identifikácia a zapisovanie prírodných javov znakmi počasia.

Anglický jazyk – Rozšírenie slovnej zásoby – *rainy, sunny, cloudy, snowy, foggy, windy*. Precvičenie a upevnenie slovnej zásoby o ročných obdobiach.

Pomôcky: Obrázky ročných období, značky počasia, interaktívna tabuľa, prezentácia č.7 z alternatívnej učebnice Školienkine dobrodružstvá (autorka Denysa Križanová), pastelky, zošit, vytlačený pracovný list pre každého žiaka.

Príprava: Vyučovacia hodina sa realizovala v učebni s interaktívnou tabuľou. Pred hodinou som prišla na tabuľu obrázky ročných období.

Postup:

1. Opakovanie učiva – Vyslovila som po anglicky ročné obdobie a ukázala na obrázok na tabuli. Úlohou žiaka bolo opísať pomenované ročné obdobie – čo si zapamätal minulej hodiny. Výkony žiakov som hodnotila pečiatkou s anglickým textom.
2. Motivačný rozhovor o počasí – predpoveď počasia v televízii.
3. Výklad učiva – úlohou detí bolo pomenovať počasie, ktoré bolo v ten deň. Žiačka povedala: *Dnes je jasno a svieti slnko*. Po jej odpovedi som zodvihla značku slniečka a povedala po anglicky *sunny*. Deti slovo zopakovali. Potom som sa detí pýtala, aké počasie bude, ak sa slnko schová za oblak. Žiak odpovedal: *Bude zamračené*. Na to som zodvihla značku obláčika a povedala po anglicky *cloudy*. Deti slovo zopakovali. Týmto istým spôsobom sme vyvodili aj ostatné značky počasia a osvojili si novú slovnú zásobu. Jednotlivé značky počasia som postupne pripínala na vedľajšie krídlo tabule. Po vyvedení všetkých značiek bolo úlohou detí pospájať obrázky ročných období so značkami takého počasia, aké môže byť v jednotlivých ročných obdobiach. Pri spájaní sme opakovali po anglicky názvy ročných období aj počasie.
4. Precvičenie učiva – pri precvičovaní som použila prezentáciu na interaktívnej tabuli. Na jednotlivých stranách sme precvičili priradenie vhodnej značky k vyobrazenému druhu počasia. Žiaci dokresľovali značky na interaktívnu tabuľu.
5. Práca v zošite – nalepili sme pracovný list do zošita a nakreslili značky k jednotlivým druhom počasia. Súčasťou pracovného listu bola i tabuľka, ktorú deti dostali vyplniť na domácu úlohu.
6. Zadanie domácej úlohy – zaznamenávať do pripravenej tabuľky každý deň príslušnou značkou počasie.

Štruktúra vyučovacej hodiny 4:**Téma hodiny:** Dni v týždni**Vzdelávacie cieľ:****Prírodoveda** – Naučiť sa vymenovať dni v týždni, vedieť sa orientovať v kalendári. Rozlišovať a správne určiť poradie dní v týždni**Anglický jazyk** – Rozšírenie slovnej zásoby o názvy dní v týždni po anglicky. Precvičenie slovnej zásoby o mesiacoch v roku a o farbách.**Pomôcky:** Loptička, maňuška dievčaťa, rôzne druhy kalendárov – nástenný s mesiacmi v roku, stolový so siedmimi dňami, ..., zošit, pastelky.**Príprava:** Pred hodinou som si pripravila na zadnú voľnú lavicu rôzne druhy kalendárov.**Postup:**

1. Opakovanie učiva – V úvode hodiny som zvolila didaktickú hru s loptou na zopakovanie mesiacov v roku. Deti si hádzali loptu pričom každé dieťa muselo povedať jeden mesiac v roku. Podmienka bola dodržať poradie mesiacov. Hru som zopakovala aj s názvami mesiacov v angličtine.
2. Motivácia – Deťom som povedala báseň O nerobotnej tanečnici, ktorej cieľom je zapamätať si poradie dní v týždni.
3. Výklad – Nasledoval krátky rozhovor o básni, na základe ktorej sme si vysvetlili pojem týždeň a rozlišovanie pracovných a voľných dní. Potom som pomenovala prvý deň v týždni – *Monday*. Deti slovo zopakovali. Následne som predstavila po anglicky i ostatné dni v týždni a deti správne vyslovovali. Presunuli sme sa okolo prázdnej lavice, kde boli rozložené kalendáre a vysvetlila som deťom zobrazovanie dní v týždni v rôznych typoch kalendárov. Upozornila som ich na farebné vyznačovanie voľných dní.

4. Precvičenie učiva – Do zošita sme si nakreslili veľký kalendár so siedmimi riadkami. Potom som deti vyzvala, aby pracovné dni vyfarbili farbou *blue* a voľné dni vyfarbili farbou *red*. Potom sme označili deň, ktorý bol práve vtedy a zaznačili sme si počasie značkou, ktorú deti poznali z predchádzajúcich hodín.

5. Zadanie domácej úlohy – ku každému dňu v tomto týždni zaznamenať počasie.

Štruktúra vyučovacej hodiny 5:

Téma hodiny: Deň a noc, hodiny

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Identifikovať a porovnať rozdiely medzi dňom a nocou, rozlišovať a správne pomenovať časti dňa, vedieť význam používania hodín.

Anglický jazyk – Rozšírenie slovnej zásoby o nové pojmy *a day, a night, the clock*.

Pomôcky: Demonštračné hodiny pre učiteľa, obrázok slnka, mesiaca, obrázky rôznych činností počas dňa, CD prehrávač, pracovný zošit, pastelky.

Príprava: Pred hodinou som na strednú časť tabule pripla obrázky rôznych činností, ktoré ľudia vykonávajú počas dňa. Pripomenula som žiakom, aby si na hodinu pripravili nožnice a lepidlo.

Postup:

1. Kontrola domácej úlohy a opakovanie učiva - po kontrole domácej úlohy sme si zopakovali básničku O nerobotnej tanečnici z predchádzajúcej hodiny. Následne sme vymenovali dni v týždni po anglicky najskôr spoločne a potom dvaja žiaci odpovedali samostatne. Boli ohodnotení pečiatkou.

2. Motivácia – Povedala som deťom dve hádanky. Na prvú bola odpoveď slnko, na druhú mesiac. Žiak, ktorý uhádol odpoveď na prvú hádanku, dostal obrázok slnka. Následne ho pripol na jedno krídlo tabule. Žiačka, ktorá uhádla druhú hádanku, následne pripevnila obrázok mesiaca na druhé krídlo tabule.

3. Výklad učiva - Pomocou obrázkov slnka a mesiaca som žiakom predstavila dve nové anglické slová *a day* a *a night*. Žiaci zopakovali nové slová niekoľkokrát. Potom deti priradzovali obrázky rôznych činností na správne krídlo tabule. Kto premiestnil obrázok, musel vysloviť po anglicky slovo *a day* alebo *a night*, podľa toho, kam obrázok zaradil. Potom sme určovali časti dňa a správne ich pomenovali. Ku každej časti sme priradili jeden obrázok.

Potom som ukázala žiakom demonštračné hodiny a povedala *the clock*. Žiaci niekoľkokrát zopakovali. Potom nasledoval krátky rozhovor o hodinách a ich význame – prečo sú dôležité, kde všade ich môžeme vidieť, aký majú tvar, aký zvuk vydávajú a prečo ich ľudia používajú. Následne sme si zaspievali pieseň Hodiny, ktorú deti poznajú z hodín hudobnej výchovy.

4. Precvičovanie učiva – práca v pracovnom zošite. Úlohou detí bolo nakresliť činnosť počas dňa a počas noci. Aktivitu som hodnotila pečiatkou s anglickým textom.

Štruktúra vyučovacej hodiny 6:

Téma hodiny: Režim dňa

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Rozpoznať časti dňa ako súčasť časovej následnosti, popísať činnosti súvisiace s časťami dňa. Používať správne pozdravy.

Anglický jazyk – Zopakovať pozdrav *Hello*. Rozšírenie slovnej zásoby o pojmy *morning, evening* a naučiť sa používať pozdravy *Good morning. Good evening. Good night*.

Pomôcky: Obrázky rôznych činností počas dňa, nožnice a lepidlo pre žiakov.

Príprava: Pred hodinou som na tabuľu rozmiestnila obrázky rôznych činností počas dňa v poprehadzovanom poradí.

Postup:

1. Motivácia – V úvode sme si spoločne zaspievali pieseň *Hello*, ktorú deti poznajú z hodiny angličtiny.

2. Výklad učiva – Úlohou detí bolo zoradiť obrázky na tabuli - činností počas dňa - do správneho poradia. Nasledoval rozhovor o správnosti zoradenia a opis jednotlivých činností na obrázkoch. Potom som deťom ukázala obrázok ranného vstávania a povedala *in the morning*. Deti zopakovali. Potom som ukázala na obrázok dieťaťa, ktoré leží v postelke a povedala *in the evening*. Deti zopakovali. Následne som podobne vyvodila pojem *in the night* a používanie vhodných druhov pozdravov *Good morning*, *Good evening*, *Good night*. Ku každému pozdravu som priradila symbol na kartičke: *morning* = slniečko, *evening* = lampička, *night* = mesiac.

3. Precvičovanie učiva – Precvičili sme používanie pozdravov tak, že som striedavo ukazovala na obrázky a deti hovorili vhodný pozdrav v angličtine.

Didaktická hra – Žiaci sa rozdelili do skupín po troch a každá trojica dostala 3 kartičky so symbolmi – slniečko, mesiac, lampička. Kartičky mali obrátené obrázkom dole. Po začatí hry si každý vybral jednu kartičku a musel pozdraviť ostatných správnym pozdravom po anglicky podľa symbolu na kartičke. Keď každý pozdravil, deti kartičky zamiešali a hrali druhé kolo. Hru sme zopakovali niekoľkokrát.

Obrázok 2 Didaktická hra Pozdravy

Prameň: vlastná fotografia

Následne sme hrali spoločne s kartičkami na tabuli tak, že som vyvolala trojicu žiakov a každý hovoril pri tabuli.

5. Samostatná práca – práca s pracovným listom – úlohou žiakov bolo vystrihnúť a uložiť činnosti počas dňa do správneho poradia.

6. Zadanie domácej úlohy – priniesť papierové hodiny.

Štruktúra vyučovacej hodiny 7:

Téma hodiny: Hodiny, určovanie času

Vzdelávací cieľ:

Prírodoveda – Naučiť sa určovať celé hodiny na ciferníku hodín. Rozlišovať rôzne druhy hodín.

Anglický jazyk – Zopakovanie a precvičenie slovnej zásoby – hodiny, čísla 1- 5. Rozšírenie slovnej zásoby o číslach v rozsahu do 12. Osvojenie si vetnej štruktúry *What's the time? It's ...o'clock*.

Pomôcky: Papierové hodiny pre žiakov, demonštračné hodiny pre učiteľa, presýpacie hodiny, interaktívna tabuľa, vlastná interaktívna hodina.

Príprava: Vyučovacia hodina sa realizovala v učebni s interaktívnou tabuľou. Pred hodinou som si na tabuľu pripevnila demonštračné hodiny na zobrazovanie času a upozornila som žiakov, aby si na lavicu pripravili svoje papierové hodiny.

Postup:

1. Opakovanie učiva – V úvode hodiny som ukázala na hodiny na tabuli a spýtala som sa žiakov: *What's this?* Žiačka správne odpovedala: *The clock*. Všetci zopakovali. Potom som jednotlivu pristupovala ku žiakom a pýtala sa ich tú istú otázku, pričom som ukázala na ich hodiny. Žiaci individuálne odpovedali.
2. Motivácia – Ukázala som žiakom presýpacie hodiny a vysvetlila ich princíp. Porovnali sme dlhší a kratší čas na väčších a menších presýpacích hodinách.
3. Výklad učiva – Na interaktívnej tabuli sme si ukázali obrázky rozličných typov hodín, aké sa používali v minulosti a teraz, upozornila som ich na rôzne zobrazenie času (ručičkové hodiny, digitálne hodiny, rímske a arabské číslice).

Obrázok 3Náhľad strán prezentovaných na interaktívnej tabuli

Prameň: vlastný návrh v programe Activstudio

V ďalšej časti hodiny sme vyvodili číslice na ciferníku. Žiaci v tom čase ešte nepoznali všetky číslice, preto som na hodinách mala prilepené kartičky s bodkami. Číslice sme si povedali po anglicky (čísllice 1-5 sme povedali spoločne, od 6 do 12 som hovorila najskôr ja, po mne opakovali všetci žiaci).

Následne som na demonštračných hodinách zobrazovala čas a deti som sa pýtala: *What's the time?* Deti odpovedali po anglicky (1-5) alebo po slovensky iba číslicou. Potom som vyslovila čas po anglicky *It's five o'clock* a deti si nastavili správny čas na svojich hodinách (precvičovali sme čísla).

4. Precvičovanie učiva – práca vo dvojiciach – žiaci si na svojich hodinách nastavili svoj čas a spýtali sa suseda po anglicky *What's the time?* Sused odpovedal tiež po anglicky. Ak nevedel povedať číslo v angličtine, mohol ho povedať po slovensky a sused mu pomohol. Aktivita pokračovala na interaktívnej tabuli, kde som nakreslila čas a spýtala sa po anglicky koľko je hodín. Ten, kto vedel správne odpovedať po anglicky, išiel k interaktívnej tabuli nakresliť svoj čas. Následne sa musel opýtať na svoj čas v angličtine.

5. Zadanie domácej úlohy – Nakresliť do zošita obrázky rôznych druhov hodín (aké majú doma).

Štruktúra vyučovacej hodiny 8:

Téma hodiny: Precvičovanie častí dňa a určovania času

Vzdelávacie cieľ:

Prírodoveda – Precvičiť rozpoznanie časti dňa, precvičiť určovanie času.

Anglický jazyk – Zopakovanie slovnej zásoby *a day, a night, the clock*, slovnej zásoby o číslach do 12, vetnej štruktúry *What's the time? It's ...o'clock*.

Pomôcky: Papierové hodiny pre žiakov, demonštračné hodiny pre učiteľa, pracovný zošit, pastelky.

Príprava: Pred hodinou som upozornila žiakov, aby si na svojich papierových hodinách nastavili čas a pripli ich magnetkou na tabuľu.

Postup:

1. Kontrola domácej úlohy – nakreslené obrázky sme si poprezerali v zošitoch spolužiakov počas jedného intervalu presýpacích hodín.
2. Opakovanie – na demonštračných hodinách som nastavila čas a spýtala sa po anglicky *What's the time?* Žiačka správne odpovedala *It's three o'clock*. Následne som deti oboznámila s tým, že budeme súťažiť v určovaní času.
3. Didaktická hra – súťaž. Všetci žiaci sa postavili. Na tabuli som mala popripínané hodiny žiakov s rôznym časom Postupne som ukazovala na hodiny a deti mali určovať po anglicky čas. Hovoriť mohol každý. Ten, kto prvý povedal čas správne, si sadol. Ten, kto zostal ako posledný, musel prestaviť čas na všetkých hodinách a súťaž sme zopakovali.
4. Precvičenie učiva o častiach dňa – Zopakovali sme si pojmy deň a noc, ich pomenovanie v angličtine a nasledovala práca v pracovnom zošite - dokončili sme pracovný list. Na tomto pracovnom liste sme na predchádzajúcej vyučovacej hodine vystrihovali časti dňa. Pri každej časti dňa sú ciferníky a do nich deti zakresľovali vhodný čas. Pracovali samostatne. Následne sme si spoločne prácu skontrolovali a zopakovali čas v angličtine.
5. Zadanie domácej úlohy – dokončiť hodiny, ktoré sú súčasťou pracovného listu.
6. Zhodnotenie práce detí počas tematického celku, pochvala a povzbudenie do ďalšej práce.

2.2 Metóda CLIL vo vyučovaní vlastivedy v druhom ročníku primárneho vzdelávania

Obsahom vyučovania predmetu vlastiveda je veľa tematických celkov a tém vyučovacích hodín, v ktorých je možné aplikovať metódu CLIL. Kapitola ponúka opis takýchto vyučovacích hodín, ktoré boli realizované v bežnej triede v druhom ročníku primárneho vzdelávania.

Tabuľka 2 Prehľad tém s využitím metódy CLIL v predmete vlastiveda

Hodina	Tematický celok	Téma hodiny
9	Cesta do školy a domov	Svetelné značenia, dopravné prostriedky a správanie sa v nich
10	Objavujeme premeny okolo nás	Projekt – Kalendár narodenín žiakov
11	Objavujeme premeny okolo nás	Zima a jej premeny – mesiace zimy, počasie a zimné športy, zvieratá v zime
12	Zvyky a tradície v zime	Predvianočný čas – vianočné sviatky a tradície
13	Môj rodný kraj	Rodina a príbuzní – členovia rodiny
14	Môj rodný kraj	Projekt – Moja rodina
15	Zvyky a tradície	Veľká noc

Prameň: vlastný návrh

Štruktúra vyučovacej hodiny 9:

Téma hodiny: Svetelné značenia, dopravné prostriedky a správanie sa v nich

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Vedieť správne chodiť po chodníku, po ceste i na križovatke. Rešpektovať svetelné značenia i dopravné značky. Rozlišovať druhy dopravných prostriedkov a vhodne sa správať.

Anglický jazyk – Osvojiť si názvy dopravných prostriedkov a druhy dopravy, pojem dopravná zápcha, pokyny prechádzania cez cestu a zopakovať farby.

Pomôcky: prezentácia, pracovný list, kartičky so svetlami na semafore, obrázky dopravných prostriedkov, reflexná vesta, reflexný pásik.

Postup:

1. Motivácia – Bludisko – úlohou žiakov bolo nájsť správnu cestu cez bludisko. Motivačný rozhovor nadviazal na bludisko a navodil tému hodiny.
2. Výklad učiva – Správne chodenie po chodníku, dodržiavanie predpisov, rešpektovanie svetelnej signalizácie sme vyvodili jednoduchou hrou priamo v triede. Traja žiaci predstavovali chodcov – označili sme ich reflexnými pásikmi a reflexnou vestou. Tí sa presúvali v uličkách pomedzi lavice ako po cestách. Niektorí žiaci predstavovali semafor a zdvíhali kartičky s rôznymi farbami, ktoré museli povedať aj po anglicky. Následne sme si vyvodili pokyny Chod! a Stoj! v angličtine a pri hre sme ich precvičili. Zapájala som do hry postupne viac a viac žiakov, pričom som dohliadala na to, aby sa vyhýbali jeden druhému a chodili po správnej strane. Výklad následne pokračoval zapojením dopravných prostriedkov do cestnej premávky – ďalšie deti dostali obrázky rôznych dopravných prostriedkov, ktoré sa pohybujú po cestách. Aj tie sme pomenovali po anglicky. Keď boli v hre zapojené všetky deti, vyvodila som pojem dopravná zápcha v angličtine a hru som ukončila.
3. Precvičovanie učiva – Druhy dopravy a svetelnú signalizáciu sme precvičovali na interaktívnej tabuli a následne v pracovnom liste. Pripomenuli sme si správanie sa v dopravných prostriedkoch a zopakovali dopravné značky, ktoré žiaci poznajú z prvého ročníka alebo z bežnej praxe.
4. Zhodnotenie hodiny a zadanie domácej úlohy.

Štruktúra vyučovacej hodiny 10:

Téma hodiny: Projekt – Kalendár narodenín žiakov

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Zopakovať pojem kalendárny a školský rok, vedieť vymenovať mesiace kalendárneho a školského roka. Vytvoriť kalendár narodenín žiakov a vedieť zablahoželať svojmu spolužiakovi k narodeninám.

Anglický jazyk – Zopakovať mesiace v angličtine, vedieť zablahoželať k narodeninám svojmu spolužiakovi piesňou. Pojmy darček, narodeninová torta, koláče, sladkosti, narodeniny, balóny, šťastný a farby.

Pomôcky: Papierová narodeninová koruna, balóny, výkresy, pastelky, lepidlo, mesiace v roku na papierových kartičkách.

Postup:

1. Opakovanie učiva – Zopakovali sme mesiace kalendárneho a školského roka po anglicky.
2. Motivácia - Narodeniny dvoch žiakov triedy v jednom mesiaci. Rozhovor o ich oslave, o darčekom, ktoré dostali k sviatku. Pojmy darček, torta, koláče sme si predstavili v angličtine.

3. Projekt blahoželanie – Zablahoževali sme oslávencom piesňou v angličtine. Potom blahoževali žiaci individuálne správnym podaním ruky a blahoželaním v angličtine. Následne som podala obom žiakom ich darček zabalený v papieri, pričom som pomenovala darček po anglicky. V darčeku bol pre každého žiaka nafúkaný ružový balón, na ktorom bola fixkou nakreslená usmiata tvár. Pomenovali sme ju *Šťastný ružový balón* po anglicky. Potom sme si zavolali všetkých žiakov, ktorí mali dovtedy narodeniny (boli to ešte ďalšie dve žiačky), ktorým sme spoločne zaspievali narodeninovú pieseň *Happy birthday to you*. Aj im sme odovzdali darčeky a nazvali ich správnym menom podľa farby balóna.
4. Projekt kalendár – na výkres sme si do pripravenej tabuľky vlepili názvy mesiacov školského roka v správnom poradí. Mesiace boli v angličtine.
5. Zadanie domácej úlohy – Zistiť presný dátum narodenia a vpísať ho do projektu. Na nasledujúcej hodine si žiaci podľa zistených dátumov dopísali do projektu dátumy narodenín ostatných spolužiakov.

Štruktúra vyučovacej hodiny 11:

Téma hodiny: Zima a jej premeny – mesiace zimy, počasie a zimné športy, zvieratá v zime

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Vedieť vymenovať zimné mesiace a charakterizovať ich, vedieť opísať zimné počasie a vymenovať zimné športy. Poznať správanie sa zvierat v zime.

Anglický jazyk – Mesiace v roku, počasie, zimné športy a názvy zvierat.

Pomôcky: kartičky s názvami mesiacov, interaktívna tabuľa, interaktívna hodina, obrázky zvierat.

Postup:

1. Opakovanie učiva – Skupinová práca – usporiadať mesiace v roku do správneho poradia. Žiaci pracovali v skupinách po troch alebo štyroch a ukladali kartičky s názvami mesiacov v angličtine do správneho poradia. Následne sme všetky pri kontrole povedali nahlas.
2. Motivácia – Hra na ročné obdobia – každý žiak dostal jednu kartičku s názvom mesiaca. Jeden žiak bol vyvolávač a vyvolával ročné obdobia v angličtine. Žiaci, ktorí patrili do povedaného ročného obdobia sa museli postaviť. Ostatní ostali sedieť. Keď sme povedali všetky ročné obdobia, žiaci si vymenili kartičky a hru sme zopakovali ešte raz, pričom posledným ročným obdobím bola zima.
3. Výklad – Zhrnuli a doplnili sme poznatky o zimnom počasí, vhodnom oblečení, ochrane zdravia a význame pohybu na čerstvom vzduchu. Následne sme vymenovali niekoľko zimných športov a činností. Na interaktívnej tabuli sme potom pomenovali zimné športy v angličtine a priradili sme im správny obrázok. Výklad pokračoval rozhovorom o zvieratách v zime, vysvetlili sme si správanie zvierat v zime, pojem zimný spánok a druhy zimného spánku zvierat, pričom zvieratá sme pomenovali po anglicky.
4. Precvičenie učiva – Žiaci pracovali v pracovných zošitoch.
5. Záver hodiny – Hra na Pantomímu – žiak pred tabuľou napodobňoval zimný šport bez slov, iba pohybom tela a ostatní žiaci hádali. Vyzvali sme žiakov, aby názvy hovorili v angličtine. Potom sme hru zopakovali i so zvieratami.

Štruktúra vyučovacej hodiny 12:

Téma hodiny: Predvianočný čas – vianočné sviatky a tradície

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Poznať zimné a vianočné zvyky . Uvedomiť si, že predvianočný čas neprebíha všade rovnako. Poznať pojem advent - vedieť ho vysvetliť. Vianoce v rodine.

Anglický jazyk – Precvičenie slovnej zásoby o Vianociach a zopakovanie farieb a čísel.

Pomôcky: kalendár, adventný veniec, interaktívna tabuľa, adventný veniec so sviecami, malý stromček do triedy, ozdoby

Postup:

1. Motivácia – Motivačný rozhovor na tému sviatky v rodine, príprava v domácnosti.
2. Výklad učiva – Oboznámenie s pojmom advent, vymedzenie obdobia, identifikovanie v kalendári. Tradície počas adventu – adventný veniec a jeho význam. Pri tejto tradícii sme pomenovali sviečky po anglicky a počítali sme ich tiež v angličtine. Následne sme na interaktívnej tabuli vysvetlili tradíciu ozdobovania stromčeka a precvičili a upevnili slovnú zásobu o Vianociach, ktorú žiaci poznali z hodín jazykového vyučovania.
3. Precvičovanie učiva – Ozdobovanie stromčeka a triedy rôznymi ozdobami. Pri použití ozdoby sme po anglicky povedali jej názov alebo farbu po anglicky. Následne žiaci pracovali v pracovnom liste.
4. Zadanie domácej úlohy – dokončenie pracovného listu.

Štruktúra vyučovacej hodiny 13:

Téma hodiny: Rodina a príbuzní – členovia rodiny

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Identifikácia a rozlišovanie príbuzenských vzťahov v rodine.

Anglický jazyk – Zopakovanie a rozšírenie slovnej zásoby o rodine, opakovanie čísel. Vetná konštrukcia Ja mám...

Pomôcky: vlastná didaktická hra Bingo - Family, interaktívna tabuľa, pracovný zošit, zošit z prírodovedy

Postup:

1. Motivácia –Zopakovali sme si základných členov rodiny(otec, mama, brat, sestra, dedko, babka), ktorých žiaci poznajú a už sa o nich učili.
Hra Bingo - Family, ktorú deti poznajú z hodín jazykového vzdelávania. Deti mali na lavici obálku s obrázkami týchto rodinných príslušníkov. Z nich si vybrali 3 ľubovoľné. Následne sme vyslovovali niektorých z členov rodiny. Ak žiak mal niektorého z vyslovených členov, otočil kartičku.
Ak uhádol všetkých, zakričal Bingo a musel pomenovať uhádnuté obrázky. Počas hry sme rozvíjali počúvanie a upevňovali naučenú slovnú zásobu.
2. Výklad učiva – Predstavili sme ostatných členov rodiny po anglicky, pričom sme dopĺňali na tabuľu a na lavice (do obálok Bingo - Family) ďalšie kartičky.
3. Precvičovanie učiva – Vzťahy medzi členmi rodiny sme nakreslili do pripravenej schémy na interaktívnej tabuli, pričom sme precvičili identifikáciu a vzťahy medzi nimi. Potom žiaci vypracovali príslušnú úlohu v pracovnom zošite. V závere hodiny sme si znova zahrli hru Bingo - Family aj s pridanými novými kartičkami.
4. Zadanie dobrovoľnej domácej úlohy – Priniest' fotografie členov rodiny.

Štruktúra vyučovacej hodiny 14:

Téma hodiny: Projekt – Moja rodina

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Aktívna práca na projekte Moja rodina

Anglický jazyk – Precvičenie členov rodiny a príbuzenských vzťahov v rodine

Pomôcky: výkres formátu A3, pastelky, fixky, internet, interaktívna tabuľa

Postup:

1. Motivácia – Na internete sme si predstavili a pozreli návrhy a rôzne podoby rodostromov a na interaktívnej tabuli sme si ukázali návrh rodostromu.
2. Práca na projekte – Žiaci dostali výkres formátu A3, na ktorý mali nakresliť rodostrom svojej rodiny. Deti si začali kresliť a popisovať členov svojej rodiny do rodostromu. Nakoľko boli deti vopred oboznámené s cieľom dnešnej hodiny, mali možnosť si priniesť z domu vytlačené fotografie členov svojej rodiny a namiesto kreslenia mohli nalepiť fotografie. Ku každému menu mali po anglicky napísať príbuzenský vzťah a meno osoby na obrázku. Nakoľko to bola práca veľmi zdĺhavá, venovali sme jej časový priestor celej vyučovacej hodiny.
3. Zadanie domácej úlohy – dokončiť projekt.

Štruktúra vyučovacej hodiny 15:

Téma hodiny: Veľká noc

Vzdelávací cieľ:

Vlastiveda – Poznať tradície veľkonočných sviatkov a ich význam pre kresťanov.

Anglický jazyk – Precvičiť si slovnú zásobu spojenú s tradíciami veľkonočných sviatkov, precvičiť farby, ročné obdobie jar a pokyn Nájdi!

Pomôcky: farebné pastelky, nožnice, výkresy, maketa papierovej misky na tabuli, maketa vajička, obrázky maľovaných vajíčok, internet.

Postup:

1. Motivácia – Motivačný rozhovor na tému sviatky v rodine, príprava na sviatky v domácnosti
2. Výklad – vysvetlenie významu sviatkov Veľkej noci a predstavenie veľkonočných tradícií (maľovanie vajíčok, pletenie korbáčov, oblievačka, ...). Počas výkladu sme použili obrázky a informácie z internetu. Pojmy veľkonočné vajičko a veľkonočný korbáč sme vyslovili v angličtine. Následne sme si veľkonočné sviatky prepojili na prichádzajúcu jar a predstavili veľkonočného zajaca ako symbol prichádzajúcej jari v angličtine.
3. Projektová aktivita – Zdobenie veľkonočných vajíčok – každý žiak si na výkres nakreslil, následne vystrihol a potom vymaľoval svoje veľkonočné vajičko. Na tabuli boli vzory (obrázky kraslíc), ktoré mohli použiť pri vymaľovaní. Po dokončení svoje hotové vystrihnuté vajičko pripli magnetkou na pripravenú papierovú misku na tabuli. Aktivita pokračovala didaktickou hrou Hľadanie vajíčok. Pokyn Nájdi červené veľkonočné vajičko bol vyslovený po anglicky a žiaci sa postupne striedali pri tabuli a hľadali vajička. Pri každom opakovaní sme zadávali inú farbu vajička, podľa ktorej museli žiaci identifikovať a ukázať hľadané vajičko.
4. Práca v dvojiciach – Žiaci dostali obrázok s miskou plnou vajíčok a pokyny na vyhľadanie v angličtine zadávali žiaci jeden druhému po anglicky.

2.3 Aplikácia angličtiny do bežných činností v triede počas hodiny i mimo nej

Nadobudnuté poznatky z angličtiny, ktoré si žiaci osvojili prostredníctvom jazykového i neязыkového vzdelávania a využitím prvkov metódy CLIL, môžu využívať v rôznych reálnych situáciách v bežnom živote. Potreba takejto formy aplikácie výučby cudzieho jazyka do aktivít mimo vyučovania je opodstatnená z dôvodu prepojenia jazyka s reálnym životom a potrebná najmä vtedy, ak sa žiaci kontaktujú s cudzím jazykom zriedkavejšie. V nasledujúcej kapitole som opísala niekoľko spôsobov aplikácie angličtiny do aktivít mimo vyučovania v bežných a reálnych situáciách, ktoré sú adekvátne úrovni žiaka primárneho vzdelávania a je možné ich zaradiť už od prvého ročníka.

Pokyny v angličtine

Metódu CLIL je možné aplikovať do všetkých vyučovacích hodín prostredníctvom používania bežných pokynov v cudzom jazyku, ktoré učiteľ vyslovuje každodenne pri riadení vyučovacieho procesu. Počas vyučovacích hodín mimovoľne a spontánne používam najrôznejšie druhy pokynov v angličtine, ktoré si deti veľmi rýchlo osvoja a pochopia ich význam aj bez prekladu do slovenčiny. Základom úspechu takejto aktivity je sprevádzanie vyslovených pokynov posunkami alebo naznačením činnosti pri ich prvom použití. Žiaci pri prvom počutí cudzojazyčného pokynu na inom predmete ako anglický jazyk spozornejú a učiteľ musí využiť tento stav pozornosti. Pokyn je možné znova zopakovať a sprevádzať ho vhodným posunkom alebo naznačením činnosti. Pri opakovanom použití si žiaci zapamätajú vetnú štruktúru a následne stačí už pokyn iba vysloviť. Deti si tak prirodzene a nenásilne osvojujú novú slovnú zásobu, učia sa používať správne vetné celky, správne konštrukcie alebo príkazy, ktoré následne po určitom čase dokážu požívať i sami. Ide o bežné činnosti, ktoré žiaci vykonávajú každodenne a niektoré aj niekoľkokrát denne.

Niekoľko príkladov viet a príkazov uvádzam v nasledujúcom prehľade:

Thank you. Please. Ďakujem! /Prosím!
Good morning, children. Dobré ráno, deti!
Open/ Close the door, please. Otvor/Zatvor dvere, prosím!
Open/Close the window, please. Otvor/Zatvor okno, prosím!
Open/Close your pencil case. Otvor/Zatvor svoj peračník!
Take your pen/pencil. Vezmi si pero/ceruzku!
Let's go./Let's sing. Poďme! Spievajme!
Sit down./Stand up. Sadnite si./Postavte sa.
Bless you. Na zdravie!
Clean the board, please. Zotri tabuľu, prosím!
Here you are. Nech sa páči!
Thank you. /Thanks. Ďakujem!
Bring me ... Prines mi...!
Give me .... Daj mi!

Táto forma aplikovania angličtiny je pre deti zaujímavá, pozorovala som, že pokyny a príkazy dokázali žiaci bezprostredne a spontánne použiť i mimo vyučovacích hodín, napríklad pri vzájomnej komunikácii počas prestávok.

Využitie anglických pečiatok ako formy hodnotenia a pozitívnej motivácie

Základným predpokladom tvorivej práce je dobrá a primeraná motivácia. Motivácia je neoddeliteľnou a veľmi dôležitou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu najmä v primárnom vzdelávaní. Učiteľ môže využívať motiváciu v rôznych častiach hodiny. Veľmi dôležitá je úvodná motivácia žiakov, ktorej cieľom je zaujať žiaka, no nemenej dôležitá je priebežná i záverečná motivácia, ktorá udržuje pozornosť a je akýmsi hnacím motorom do ďalšej práce. V praxi učiteľa primárneho vzdelávania je nevyhnutné využívať všetky tieto tri typy motivácie v ich vzájomnej kombinácii počas celej vyučovacej hodiny najmä u žiakov prvého ročníka, pretože pozornosť žiakov v tomto veku je pomerne nízka a veľmi rýchlo klesá. Prostredníctvom motivácie môže učiteľ i zmierňovať pocity strachu vo vyučovacom procese, rozvíjať sebadôveru žiakov a zároveň predchádzať i možnému stresu. Učiteľovou odmenou bude spokojnosť jeho žiakov a množstvo nadobudnutých poznatkov.

Pozitívnu motiváciu počas vyučovania môžu byť rôzne druhy pečiatok, ktoré sú najmä u žiakov primárneho vzdelávania, veľmi obľúbené. Súprava pečiatok, ktorú pri hodnotení práce žiakov v praxi často využívam, obsahuje niekoľko druhov pečiatok. Niektoré sú len obrázkové, iné sú doplnené krátkym hodnotením v anglickom jazyku s textom typu *Nice, Good job, Amazing* a iné.

Využívaním tohto typu hodnotenia práce žiakov si žiaci podvedome osvojujú novú slovnú zásobu, ktorú učiteľ automaticky môže využívať pri slovnom hodnotení a motivovaní žiakov na hodinách nielen jazykového vyučovania. Táto forma motivácie sa mi v praxi veľmi osvedčila pri hodnotení čiastkovej i výslednej práce žiakov.

Obrázok 4 Súprava pečiatok s anglickým textom

Prameň: vlastná fotografia

Prispievanie do školského časopisu – publikačná činnosť

Na mnohých základných školách sa tvorí a vydáva vlastný školský časopis. Pri jeho tvorbe je veľmi vhodné a motivujúce zapojiť do publikačnej činnosti i mladších žiakov a naučiť ich vytvárať príspevky v cudzom jazyku.

Tento spôsob aplikácie cudzieho jazyka do reálneho života má veľký význam i pre ostatných žiakov. Čítaním príspevkov v cudzom jazyku, uverejnených v školskom časopise, si upevňujú a aktivizujú vedomosti a aplikujú získané vzdelanie v praxi. Táto skutočnosť je veľmi motivujúca a povzbudzuje k ďalšiemu učeniu sa jazyka.

Príspevky do školského časopisu môžu mať jednoduchú formu, ktorá je zameraná na precvičenie a upevnenie slovnej zásoby. Takého typu príspevkov dokážu s pomocou staršieho žiaka, rodiča, alebo učiteľa vytvoriť i žiaci primárneho vzdelávania. Po zvládnutí jednoduchých príspevkov je možné tvoriť i obsiahlejšie texty, tajničky, recepty a iné.

Za predpokladu pravidelného prispievania do školského časopisu je vhodné po dohode s redakčnou radou vytvoriť i pravidelnú jazykovú rubriku v školskom časopise.

Základná škola, na ktorej pôsobím, vydáva svoj školský časopis. Pracujem ako šéfredaktorka tohto časopisu a v rubrike *Jazykové okienko* uverejňujeme príspevky žiakov v cudzom jazyku i viacjazyčné texty. Príspevky sú často tematicky zamerané na obdobie, v ktorom časopis vychádza (napr. vianočné či veľkonočné sviatky, zmena ročných období a pod.), no väčšinou sú tvorené pre zábavu a spestrenie voľného času.

Zároveň nútia čitateľa premýšľať. Čítanie školského časopisu sa uskutočňuje i v školskom klube detí, no žiaci ho s obľubou čítajú i v domácom prostredí.

Nácvik jednoduchého kultúrneho vystúpenia s využitím angličtiny

Počas školského roku má učiteľ primárneho vzdelávania veľa príležitostí vystúpiť so žiakmi na verejných či školských kultúrnych podujatiach. Je to príležitosť na preukázanie ich vedomostí či talentu, získania skúseností s vystupovaním a prezentáciou svojich schopností na verejnosti.

Je veľmi vhodné pripraviť si na takýto druh podujatia program, ktorý bude v cudzom jazyku. Takáto aktivita obohacuje slovnú zásobu žiakov a rozvíja komunikačnú kompetenciu počúvanie s porozumením.

Hra a hranie rolí

Oblúbenými aktivitami žiakov primárneho vzdelávania sú hra, dramatizácia a hranie rolí. Hra je prirodzenou aktivitou vývoja dieťaťa. Je tiež neodmysliteľne spätá so vzdelávaním. Prostredníctvom hry sa žiaci učia oveľa efektívnejšie a nadobudnuté poznatky majú trvalejší charakter. Dramatizácia a hranie rolí zasa odbúravajú zábrany u detí. Oblúbenosť týchto druhov aktivít je veľmi výrazná najmä v nižších ročníkoch primárneho vzdelávania. Na základe uvedených faktov je veľmi vhodné ponúknuť žiakom tieto aktivity aj v mimo vyučovacom čase.

Jednou z úloh, ktoré majú žiaci v škole, je úloha týždenníkov. V našej triede namiesto týždenníkov používame rôzne druhy povolání alebo rozprávkových postáv, ktoré preberajú ich povinnosti. Na začiatok som vyrobila niekoľko typov papierových čiapok, ktoré používajú počas prestávok len tí žiaci, ktorí sú práve v danom týždni týždenníkmi. Neskôr si čiapky žiaci dokážu vyrobiť i sami. Na začiatku každého nového týždňa sa deti zoznámia s nejakým druhom povolania, či postavou z rozprávky a naučia sa ho správne vysloviť. Následne počas týždňa si deti nové slovo pravidelným používaním prirodzene osvoja. Osvedčilo sa mi názvy povolání na čiapku i napísať, deti tak vnímajú i písaný tvar nového slova. Takouto formou hry je možné v priebehu jedného školského roka zvládnuť veľké množstvo nových slov. Táto aktivita je pre deti veľmi zaujímavá najmä pri vstupe do školy v nižších ročníkoch primárneho vzdelávania. Žiaci sa dokážu vcítiť do vybraného povolania a zodpovednejšie plnia svoje úlohy.

Niektoré druhy povolání sa dajú veľmi dobre využiť i v priebehu celého školského roka ako stála služba (napríklad *gardener* sa stará o kvety, *lawyer* je zástupcom triedy v školskom parlamente, *director* je predsedom triedy, ...).

Hrou na povolania sa tiež dá pestovať u detí ich prirodzený sklon k určitej činnosti alebo využiť, oceniť i podporiť ich umelecký talent. Takouto hravou formou je možné napríklad každý mesiac oceniť najlepšieho speváka triedy a odmeniť ho čiapkou s anglickým názvom, zvoliť najlepšieho maliara, skokana, či bežca na hodinách telesnej výchovy.

Obrázok 5 Týždenníci

Prameň: vlastné fotografie

V tejto kapitole som uviedla a stručne opísala niekoľko osvedčených aktivít, ktoré majú deti radi, sú obľúbené a nie sú pre učiteľa náročné na prípravu. Každú z nich je možné tvorivým prístupom pedagóga modifikovať a upraviť podľa svojich možností a potrieb tak, aby sa naplnil výchovno-vzdelávací cieľ vyučovacieho procesu a škola bola pre deti zábavnou.

3 ODPORÚČANIA PRE PRAX

Aplikovaním metódy CLIL do aktivít vo vyučovacom procese i mimo neho sa zaoberám niekoľko školských rokov. Využívam túto metódu už od prvého ročníka primárneho vzdelávania a podrobne som sa zaoberala jej vplyvom na výchovno-vyučovacie výsledky, správanie, aktivitu a pozornosť žiakov. Zistila som, že aplikácia angličtiny mala pozitívny vplyv na pozornosť žiakov na vyučovaní, zvyšovala aktivitu žiakov počas vyučovania. Nemala výraznejší dopad na vedomostnú úroveň v nejazykovom predmete. Veľmi výrazný posun som však zaznamenala v rozvoji a osvojení si slovnej zásoby v anglickom jazyku a najmä v zvýšení komunikačnej úrovne žiakov. Následnú povinnú výučbu anglického jazyka od tretieho ročníka žiaci zvládli veľmi dobre, osvojené komunikačné návyky z nižších ročníkov boli výbornou základňou pre následné jazykové vyučovanie. Na základe výsledkov mojej vlastnej pedagogickej skúsenosti odporúčam nasledovné:

- aplikovať angličtinu do vzdelávacieho procesu už od prvého ročníka primárneho vzdelávania ako vyučovací predmet v rámci voliteľných hodín,
- zaraďovať prvky metodiky CLIL do vyučovania cudzieho jazyka i nejazykových predmetov,
- aplikovať angličtinu metódou CLIL do mimo vyučovacích aktivít a činností žiakov.

ZÁVER

Cieľom tejto publikácie bolo objasniť a priblížiť konkrétne spôsoby a možnosti využitia metódy CLIL v primárnom vzdelávaní. V teoretickej časti som stručne zhrnula základné princípy tejto progresívnej metódy výučby, zaoberala som sa metodikou a cieľmi tohto typu vzdelávania. Súčasne som poukázala na jej výhody a možnosti jej využitia v primárnom vzdelávaní.

V praktickej časti som opísala pätnásť vyučovacích hodín realizovaných v prvom a druhom ročníku primárneho vzdelávania v predmetoch prírodoveda a vlastiveda. Vyberala som témy vyučovacích jednotiek, ktoré sa v rámci školského vzdelávacieho programu vyučujú v primárnom vzdelávaní. Opísala som ich tak, ako boli realizované. Môžu byť inšpiráciou pre iných pedagógov. Je však nevyhnutné uvedomiť si, že uvedené postupy treba modifikovať a prispôbiť podmienkam školy, osobnosti učiteľa a vyučovaných žiakov.

V posledných podkapitolách som priblížila konkrétne príklady aktivít, počas ktorých bola metóda integrovaného jazykového vyučovania aplikovaná do mimo vyučovacích činností. Poskytla som pohľad na aktivity, ktoré deti zaujímajú a motivujú.

Jednotlivé opísané postupy môžu byť prínosom pre kreatívnych a tvorivých učiteľov, ktorí hľadajú nové možnosti zefektívnenia svojej práce ako i pre začínajúcich učiteľov primárneho vzdelávania, ktorí sa s touto problematikou iba oboznamujú.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. ADAMÍKOVÁ, E. - BALKOVÁ, K. 2010. Metodické materiály pre vyučovanie žiakov 1. stupňa ZŠ prostredníctvom metodiky CLIL. Prírodoveda 1. ročník. Žilina: Súkromná ZŠ, Oravská cesta, 2010. 49 s. ISBN 978-80-8094-757-6.
2. BÉREŠOVÁ, J. 2009 a. Didaktika anglického jazyka. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, Tomášikova, 2009. 120 s. ISBN 978-80-8052-330-5.
3. BÉREŠOVÁ, J. 2009 b. Metodické postupy vo vyučovaní anglického jazyka u mladších žiakov. Vlčany, 2009. 104 s. ISBN 978-80-8082-311-5.
4. ČÁP, J. - MAREŠ, J. 2007. Psychologie pro učitele; Praha: Portál. 2007. 655 s. ISBN 978-80-7367-273.
5. FARKAŠOVÁ, E. – MENZLOVÁ, B. – BISKUPIČOVÁ, K. 2001. Jazyky hrou. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2001. 80 s. ISBN 80-7158-353-7.
6. FONTANA, D. 2003. Psychologie ve školní praxi. Praha: Portál, 2003. 383 s. ISBN 80-7178-626-8.
7. HARAUSOVÁ, H. 2011. Ako aktivizujúco vyučovať odborné predmety. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2011. 63 s. ISBN 978-80-8052-396-1.
8. HARMER, J. 2012 a. Teacher Knowledge. Edinburgh Gate, Essex: Pearson. 2012. 448 s. ISBN 978-1-4058-4772-8.
9. HARMER, J. 2012 b. The practice of English Language Teaching. Edinburgh Gate, Essex: Pearson. 2012. 448 s. ISBN 978-1-4082-6804-9.
10. HYLSTENSTAM, K. – ABRAHAMSSON, N. 2003. Maturational Constraints in SLA. In The Handbook of Second Language Acquisition. Oxford: Blackwell Publishing, 2003. ISBN 978-0631217541.
11. KALHOUS, Z.- OBST, O. 2000. Školní didaktika. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2000. 178 s. ISBN 80-7067-920-4.
12. KASÁČOVÁ, B. a kol. 2006. Profesionálny rozvoj učiteľa. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum, 2006. 163 s. ISBN 80-8045-431-0.
13. KATUŠČÁK, D. 2005. Ako písať záverečné a kvalifikačné práce. Nitra: Enigma, 2005. 162 s. ISBN 89132-10-3.
14. LAUKOVÁ, D. a kol. 2011. Metodická príručka CLIL. Ilava: Základná škola, Medňanská 514/5, 01901 Ilava, 2011. 50 s.
15. LEHOŤANOVÁ, B. 2012. Matematika pre 1.ročník základných škôl. Bratislava: AITEC, s.r.o., Slovinská, 2012. 80 s. ISBN 978-80-89375-98-1.

16. LIGHTBOWN, P. M. - SPADA, N. 1997. Ako sa učíme jazyky. Bratislava: Slovak Academic Press, 1997. 155 s. ISBN 80-85665-94-8.
17. LOJOVÁ, G. 2012. Vytváranie pevných základov pre cudzojazyčné zručnosti. In Učiteľ cudzieho jazyka v kontexte primárneho vzdelávania. Prešov: Prešovská univerzita, 2012. s. 6-21. ISBN 978-80-555-0551-0.
18. PETLÁK, E. 1997. Všeobecná didaktika. Bratislava, vydavateľstvo IRIS, 1997. 274 s. ISBN 80-88778-49-2.
19. POKRIVČÁKOVÁ, S. a kol. 2008. Inovácie a trendy vo vyučovaní cudzích jazykov u žiakov mladšieho školského veku. Nitra: UKF, 2008. 178 s. ISBN 978-80-8094-417-9.
20. POKRIVČÁKOVÁ, S. 2012. Obsahovo integrované učenie sa cudzieho jazyka (CLIL) na 1. stupni ZŠ. In Učiteľ cudzieho jazyka v kontexte primárneho vzdelávania. Prešov: Prešovská univerzita, 2012. s. 125-147. ISBN 978-80-555-0551-0.
21. SINGLETON, D. – RYAN, L. 2004. Language Acquisition: The Age Factor. Clevedon: Multilingual Matters Ltd., 2004. ISBN 978-1853597572.
22. STRAKOVÁ, Z. – CIMERMANOVÁ, I. a kol. 2012. Učiteľ cudzieho jazyka v kontexte primárneho vzdelávania. Prešov: Prešovská univerzita, 2012. 235 s. ISBN 978-80-555-0551-0.
23. TUREK, I. 2004. Inovácie v didaktike. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2004. 360 s. ISBN 80-8052-188-3.
24. TUREK, I. 2010. Didaktika. Bratislava: Iura Edition, spol. s r.o., 2010. 598s. ISBN 978-80-8078-198-9.